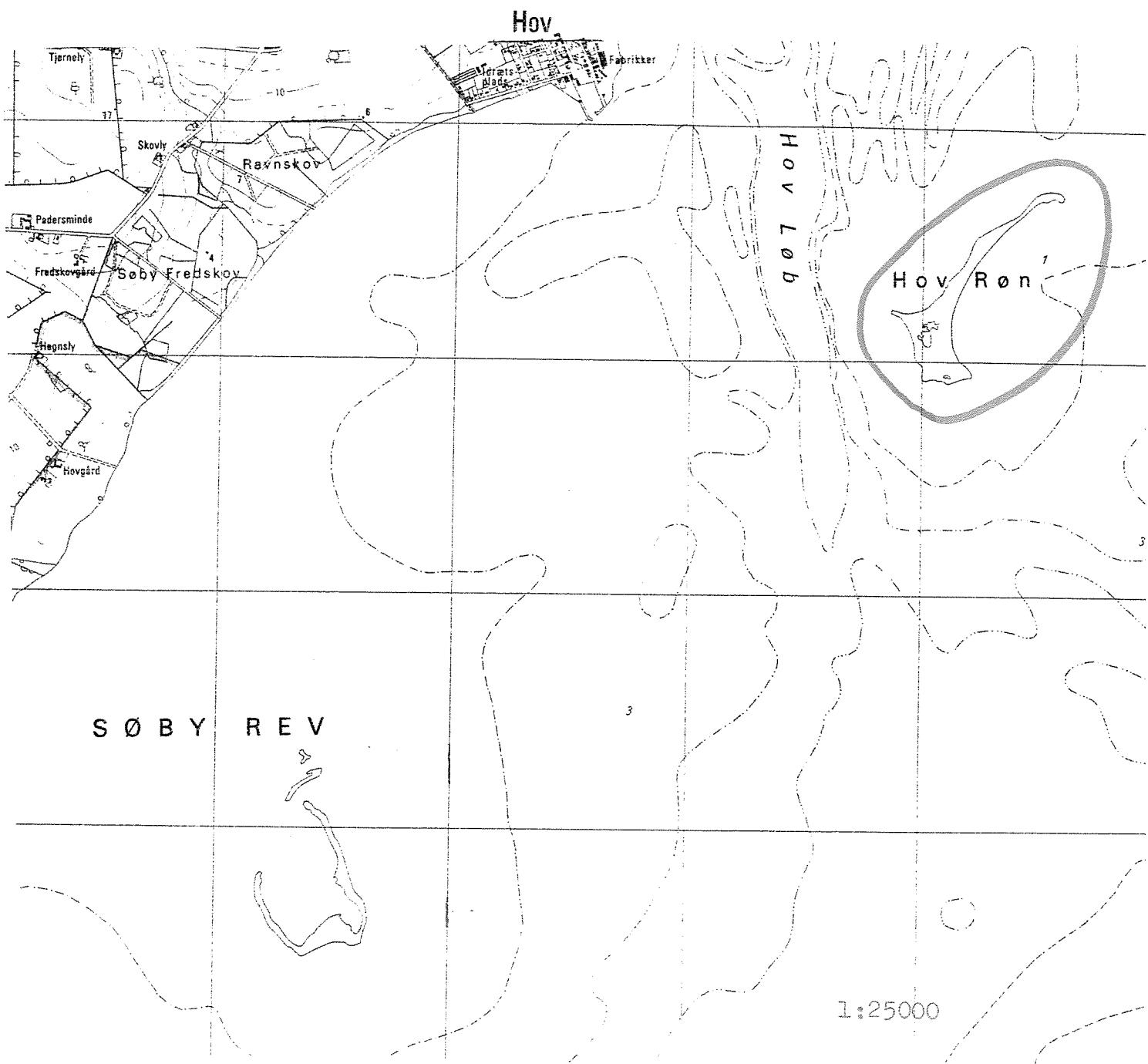

HOV RØN

en ø-floraliste med noter

af

Bernt Løjtnant og Erik Wessberg

HOV RØN - EN Ø-FLORALISTE MED NOTER

Ved Jyllands østkyst, knap 2 km. SØ for Hov, ligger Hov Røn, som omkring 1930 opstod på basis af nogle stenrev. I begyndelsen fandtes der to småøer, men omkring 1955-57 aflejredes der så meget materiale mellem de to rønner, at de smelte sammen. Fra 1955 til 1972 voksede Hov Røn støt - fra ca. 1 ha til ca. det tidobbelte (Fog 1966, 1973). Dette er omtrent det areal, øen dækker i dag (jf. flyfoto side 3).

Hov Røn er næsten overalt stenet og kun visse steder sandet eller gruset; men det er kun i selve kystzonen, hvor vegetationen flere steder er sparsom eller helt mangler, at øens geologiske opbygning er genemskuelig.

Hov Røn er i lighed med de nærliggende øer, Alrø Poller og Søby Rev, en overvejende flad ø. I modsætning til andre flade øer, f.eks. øerne i Randers og Mariager fjorde, er Hov Røn dog næsten uden egentlig strandeng. Kun mod sydøst møder man strandengsvegetation. Ganske få steder, bl.a. på den smalle krumodde mod nordøst, findes sandstrand, som her er flere meter bred og næsten blottet for vegetation over et område på flere hundrede m².

Det meste af øens indre er lavereliggende end de omgivende strandvolde, og størsteparten af området er dækket af et tyndt humuslag. På Hov Røn's sydlige del findes flere vandhuller omfattende ét stort og flere mindre. Disse vandhuller er vegetationsløse, bortset fra bredderne, og de er meget uklare på grund af grønalger. Ved besøget i maj 1985 fandtes snesevis af døde eller døende fugle (ederfugle, sølvmåger, hættemåger og svartbag samt ca. 20 grågæs), og det var omkring de nævnte vandhuller, at koncentrationen af disse fugle var størst. Årsagen til denne massedød er ikke fastslået (Jens Gregersen, pers. comm. 1986).

N ←

Floraen på Hov Røn

Marehalm (*Leymus arenarius*) er en almindelig plante på store dele af Hov Røn, specielt på strandvoldene. På vestsiden af øens nordlige del danner den 5-10 m brede, noget usammenhængende bälter, og mod øst og NØ er den smalle, sandede og vegetationsløse forstrand overalt bræmmet af den. På det meste af øens indre forekommer Marehalm dog kun spredt og ret fåtalligt.

Blandt andre fremtrædende planter på strandvoldene på Hov Røn skal fremhæves Strand-Bede (*Beta vulgaris* ssp. *maritima*), som udover at vokse på strandvoldene findes spredt over hele øen. Derudover findes på strandvoldene og på de mest sandede steder også Østersø-Strandsennep (*Cakile maritima* ssp. *baltica*) i temmeligt stort antal, medens arter som f.eks. Gederams (*Chamaenerion angustifolium*), Snerle-Pileurt (*Polygonum convolvulus*) og Alm. Sodaurt (*Salsola kali* ssp. *kali*) kun findes få steder – og Sodaurt kun på østsiden af øen.

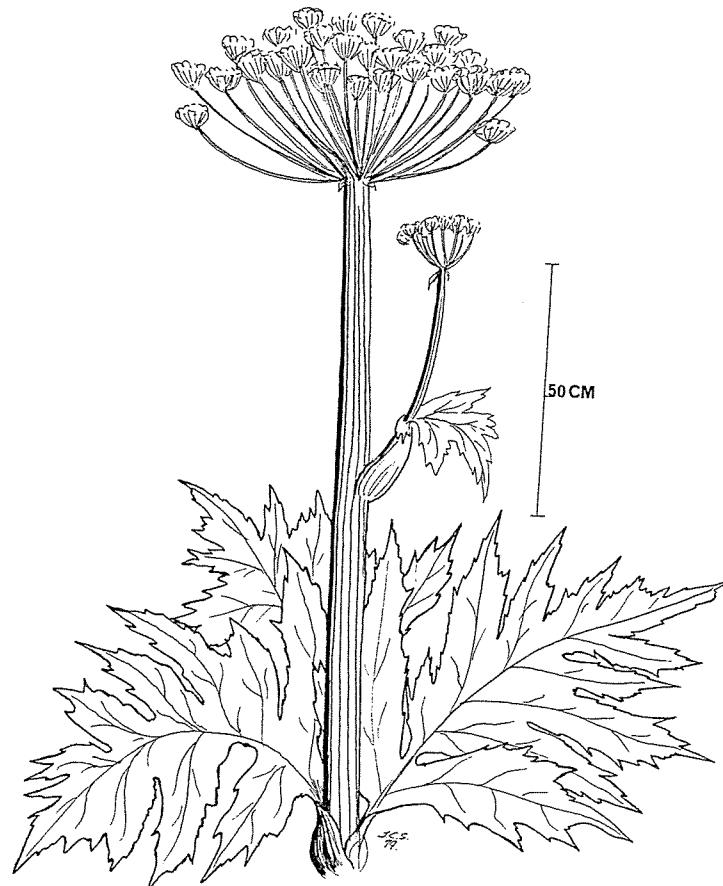
På de store mængder opskyllet Ålegræs (*Zostera* spp.), som især findes på vestsiden af øen, forekommer Strand-Mælde (*Atriplex littoralis*) i store, kompakte bestande. Inden for strandvoldene findes den især på den mere næringsrige bund – og også her i betydeligt antal. Andre *Atriplex*-arter optræder kun fåtalligt og spredt her – og på øen iøvrigt.

En meget væsentlig del af de plantearter, der er set på Hov Røn, findes omkring vandhullerne, hvor jorden gødes kraftigt af de mange fugle, især måger, der opholder sig her. Ved østsiden af et par store vandhuller mod SØ ses Kæmpe-Bjørneklo (*Heracleum pubescens*), hvoraf der i 1985 var 3 frugtbærende planter samt – beklageligtvis, et større antal unge individer. Det bliver interessant at følge, hvordan Kæmpe-Bjørneklo, der her vokser på et for denne art ideelt sted, i de kommende år vil ekspandere. Omkring vandhullerne vokser som det eneste sted på øen Strand-Svingel (*Festuca arundinacea*) og i kanten

af vandhullerne findes bl.a. Alm. og Kortakset Salturt (*Salicornia europaea* & *ramosissima*), Strand-Asters (*Aster tripolium*) og Strandgåsefod (*Suaeda maritima*).

I de mange lavninger, der findes spredt over det meste af Hov Røn, dominerer Alm. Kvick (*Elytrigia repens*).

I flere af lavningerne på den nordlige del af øen findes meget Gederams, og det er også her, at øens eneste bestand af Tagrør (*Phragmites australis*) findes. Desuden findes hist og her i lavninger på øen Ager-Tidsel (*Cirsium arvense*), Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*) og Hyrdetaske (*Capsella bursa-pastoris*).

Kæmpe-Bjørneklo (*Heracleum pubescens*) er i løbet af dette århundrede blevet foruroligende almindelig som naturaliseret i Danmark. Det gælder især i de tæt befolkede egne; men selv et så afsides naturområde som Hov Røn er blevet erobret af denne "grønne pest".

Mælkebøtterne

På Hov Røn har Hans Øllgaard og Erik Wessberg fundet 27 forskellige mælkebøtte-arter, hvilket er et stort antal øens unge alder og ringe størrelse taget i betragtning. 26 af disse tilhører sektionen *Vulgaria* (Fandens Mælkebøtte), medens den sidste hører til sektionen *Hamata*, som i 1983 blev udskilt fra *Vulgaria*-sektionen (Øllgaard 1983). Af denne sektions 25 arter er der indtil videre kendt 15 fra Danmark. Sektionens danske navn er iøvrigt Krogfliget Mælkebøtte.

Det kan måske undre, at en relativt isoleret lokalitet som Hov Røn rummer hele 27 mælkebøtte-arter, især når øen ikke kan frembyde blot en enkelt af *Vulgaria*-sektionens foretrukne biotoper: vejkanter, græsplæner, græsmarker eller ruderater. Ikke mindst de mælkebøtter, som hører til sektionerne *Vulgaria* og *Hamata*, er i meget høj grad afhængige af mennesket, idet de kræver en vis forstyrrelse af voksestedet. Det er dog helt sikkert, at det ikke er menneskeskabte forstyrrelser, der er årsag til, at der findes så mange mælkebøtter på Hov Røn. Øen har således aldrig været afgræsset af kreaturer eller opdyrket, ligesom tilstedevarelsen (i dele af året) af adskillige jægere ikke kan tillægges nogen større betydning.

Forklaringen er formodentlig en kombination af flere faktorer. Først og fremmest er de store mængder ynglefugle, specielt måger, årsag til, at der er en høj grad af oprodning og blotlægning af bunden. Desuden fouggerer netop måger blandt andet på lossepladser og marker, og herfra kan det næppe undgås, at de medbringer mælkebøttefrugter. Isskruninger og vinterhøjvande er vel også med til, at mælkebøtterne får – om ikke ideelle forhold – så dog nogenlunde gunstige forhold at udvikle sig under. Ganske vist er de ikke synderligt saltvandstolerante; men kortvarige påvirkninger af middelsalt havvand har ingen alvorlige skadevirkninger.

Taraxacum lunare M.P.Chr. tilhører mælkebøtte-sektionen *Vulgaria*, som rummer ca. 85 % af de omkring 340 mælkebøtte-arter, der indtil nu er kendt fra Danmark. *Vulgaria*-arterne hører til de største blandt mælkebøtterne, ligesom de kendes på deres gråbrune frugter. *T. lunare*, som er kendt fra de fleste danske botaniske distrikter - uden nogen steder at være almindelig - er på Hov Røn set i få eksemplarer.

Taraxacum lunare (syn. *T. nemorum* G. Hagl.) blev beskrevet i 5. udg. af Dansk Ekskursionsflora fra 1935; men den er ikke tidligere illustreret.

Tegning: Hans Øllgaard, 1986.

Et rigt fugleliv

I lighed med de nærliggende øer, Søby Rev og Alrø Poller samt visse dele af Alrø, Hjarnø og store dele af de lavvandede områder omkring Horsens Fjord og Kysing Fjord, er Hov Røn et særdeles vigtigt fugleområde. På Hov Røn findes bl.a. ynglende Sildemåge, Stormmåge, Svartbag, Sølvymåge, Gravand og Knopsvane foruden den rødlistede Skærpiber (Dybbro & Janniche, 1983); men først og fremmest er øen kendt for sine mange ynglende ederfugle.

På grund af Hov Røn's status som en meget vigtig ynglelokalitet for mange fuglearter er den udlagt som vildtreservat med dertil hørende adgangsforbud i fuglenes yngletid (1. marts - 15. juli).

Grundet en ganske uhæmmet plantning af Rynket Rose (*Rosa rugosa*) langs veje, i vildtremiser og grusgrave og ved sommerhuse etc. er denne indførte art blevet vidt udbredt og almindelig som naturaliseret herhjemme. Det gælder specielt i kystområderne. På Hov Røn er den også blevet almindelig.

Floraliste for Hov Røn

Der har hidtil ikke foreligget nogen samlet oversigt over Hov Røn's planter. I forbindelse med ornitologiske undersøgelser har Mette Fog dog også foretaget botaniske optegnelser (Fog 1966, 1973). Arter angivet fra Hov Røn af Mette Fog er i floralisten mærket med et "F". Arter, som hun har set, og som ikke er set under vore ekskursioner til Hov Røn den 8. sept. 1984 (Bernt Løjtnant & Erik Wessberg), 21. maj 1985 (Hans Øllgaard & Erik Wessberg) og 29. sept. 1985 (Erik Wessberg), er understreget i floralisten.

Med hensyn til plantenavnene har vi så vidt muligt fulgt Dansk Feltflora (Hansen 1985). Dog har vi vedrørende Atriplex fulgt Pedersen (1968).

Ialt er der fundet 114 taxa på Hov Røn, heraf 27 arter tilhørende slægten Taraxacum (Mælkebøtte).

Medens de fleste andre marine småøer, der er undersøgt i forbindelse med udarbejdelsen af ø-rapporterne, over store strækninger har rummet et massivt plantedække, er dette ikke tilfældet på Hov Røn. Når de aktuelle floristiske forhold på Hov Røn sammenlignes med oplysningerne i Fog (1966 & 1973), kan det konkluderes, at der er foregået en betydelig nyindvandring til øen og en markant stabilisering af dens plantevækst inden for den seneste snes år. Det skal blive interessant at se, om ændringerne i øens vegetations-sammensætning vil fortsætte med samme hast i fremtiden.

Agrostis stolonifera (Krybende Hvene)

Arabidopsis thaliana (Gåsemad)

Arrhenatherum elatius (Dræphavre)

Artemisia maritima (Strand-Malurt)

- *vulgaris* (Gråbynke) - F

Aster tripolium (Strand-Asters) - F

Atriplex deltoidea (Tand-Mælde)

- *latifolia* (Spyd-Mælde)

- *littoralis* (Strand-Mælde) - F

Avena sativa (Alm. Havre)

Bellis perennis (Tusindfryd) - F

Beta vulgaris ssp. *maritima* (Strand-Bede) - F

Bromus hordeaceus ssp. *hordeaceus* (Blød Hejre)

Cakile maritima ssp. *baltica* (Østersø-Strandsennep)

Capsella bursa-pastoris (Hyrdetaske) - F

Cerastium fontanum ssp. *triviale* (Alm. Hønsetarm) - F

- *semidecandrum* (Femhannet Hønsetarm)

Chamaenerion angustifolium (Gederams) - F

Chenopodium album (Hvidmelet Gåsefod)

Cirsium arvense (Ager-Tidsel)

- *vulgare* (Horse-Tidsel)

Cochlearia danica (Dansk Kokleare) Fog (1966) angiver Dansk
- *officinalis* (Læge-Kokleare) Kokleare (*Cochlearia officinalis*) fra øen.

Crambe maritima (Strandkål) - F

Dactylis glomerata (Alm. Hundegræs)

Descurainia sophia (Finbladet Vejsennep)

Elytrigia junceiforme (Strand-Kvik) - F

- - *x repens* (Hybrid-Kvik)

- *repens* (Alm. Kvik)

Epilobium tetragonum (Kantet Dueurt)

- Erophila verna* (Vår-Gæslingebomst)
Euphorbia helioscopia (Skerm-Vortemælk)
Festuca arundinacea (Strand-Svingel)
Galium aparine (Burre-Snerre)
Geranium molle (Blød Storkenæb)
- *pusillum* (Liden Storkenæb)
- *robertianum* (Stinkende Storkenæb) - F
Glaux maritima (Sandkryb) - F
Heracleum pubescens (Kæmpe-Bjørneklo)
Honckenya peploides (Strandarve) - F
Hordeum vulgare (Alm. Byg)
Hypochoeris radicata (Alm. Kongepen)
Juncus bufonius (Tudse-Siv)
Lamium amplexicaule (Liden Tvetand)
- *hybridum* (Fliget Tvetand)
- *purpureum* (Rød Tvetand)
Leymus arenarius (Marehalm) - F
Lolium perenne (Alm. Rajgræs)
Malva sylvestris (Alm. Katost)
Papaver dubium (Gærde-Valmue)
Phragmites australis (Tagrør)
Plantago maritima (Strand-Vejbred) - F
Poa annua (Enårig Rapgræs) - F
Polygonum aviculare ssp. *aequale* (Småbladet Vejpileurt)
- *convolvulus* (Snerle-Pileurt)
- *oxyspermum* ? (Strand-Pileurt), jf. figurtekst side 16
Prunus cerasus (Surkirsebær) - F
Puccinellia maritima (Strand-Annelgræs)
- *suecica* (Slap Annelgræs)
Ranunculus sceleratus (Tigger-Ranunkel)

Ribes rubrum s.lat. (Ribs)

Rosa canina ssp. *canina* (Glat Hunde-Rose)

-- -- ssp. *dumetorum* (Håret Hunde-Rose)

- *rugosa* (Rynket Rose) - F

Rumex crispus (Krusset Skræppe)

- *maritimus* (Strand-Skræppe) - F

Salicornia europaea (Alm. Salturt)

- *ramosissima* (Kortakset Salturt)

Salsola kali ssp. *kali* (Alm. Sodaurt)

Scirpus maritimus (Strand-Kogleaks)

Sedum acre (Bidende Stenurt) - F

Senecio sylvaticus (Skov-Brandbæger)

- *vulgaris* (Alm. Brandbæger) - F { Fog (1965) angiver Brandbæger (Senecio sp.) fra øen.

Solanum nigrum ssp. *nigrum* (Sort Natskygge)

Sonchus arvensis (Ager-Svinemælk)

- *oleraceus* (Alm. Svinemælk)

Spergularia marina (Kødet Hindeknæ)

- *media* (Vingefrøet Hindeknæ)

Stellaria media (Alm. Fuglegræs) - F

- *pallida* (Bleg Fuglegræs)

Suaeda maritima (Strandgåsefod)

Taraxacum, Sect. *Hamata* (Krogfliget Mælkebøtte) :

Taraxacum hamatifforme

Taraxacum, Sect. *Vulgaria* (Fandens Mælkebøtte) - F :

Taraxacum ancistrolobum

- *angustisquamum*

- *caloschistum*

- *christiansenii*

- *cordatum*

- *corynodes*

Taraxacum densilobum
 - *hemicyclum*
 - *intermedium*
 - *laticordatum*
 - *lingulatum*
 - *lunare*
 - *mimulum*
 - *ostenfeldii*
 - *pallidipes*
 - *polyodon*
 - *pulchrifolium*
 - *purpureum*
 - *rhodopodium*
 - *subdahlstedtii*
 - *subhuelphersianum*
 - *tenebricans*
 - *tumentilobum*
 - *valens*
 - *vanum*
 - *xanthostigma*

Trifolium hybridum ssp. *hybridum* (Alsike-Kløver) - F

Tripleurospermum inodorum (Lugtløs Kamille)

- *maritimum* (Strand-Kamille)

Urtica dioica (Stor Nælde) - F

- *urens* (Liden Nælde) - F

Valerianella locusta (Tandfri Vårsalat) - F

Zostera noltii (Dværg-Bændeltang)

Citeret litteratur

- Dybbro, T. & A. Janniche, 1983 : Fuglelokaliteter i Århus Amt. - København.
- Fog, M., 1966 : Hov Røn - dens plante- og fugleliv. - Flora og Fauna 72 : 1-10.
- Fog, M., 1973 : Om Hov Røn og dens ynglefugle. - Flora og Fauna 79 : 25-31.
- Hansen, K. (red.), 1985 : Dansk Feltflora. 3. opl. - København.
- Pedersen, A., 1968 : Nogle kritiske, danske Atriplex-arter. - Botanisk Tidsskrift 63 : 289-303.
- Øllgaard, H, 1983 : Hamata, a new section of Taraxacum (Asteraceae). - Pl. Syst. Evol. 141 : 199-217.

Tak

Universitetslektor Alfred Hansen, seminarielektor Anfred Pedersen og overlærer Hans Øllgaard takkes for deres kommentarer til notatet, ligesom de takkes for bestemmelse og verificering af en række planter.

En speciel tak skal rettes til Landbrugsministeriets Vildtforvaltning ved reservatinspektør Palle Uhd Jepsen for tilladelsen til, at vi måtte foretage botaniske undersøgelser på Hov Røn inden for reservatfredningstiden. Endvidere takkes Jens Gregersen for ornitologiske oplysninger.

Tegningerne er velvilligst stillet til rådighed af lærer Jens Chr. Schou.

Bernt Løjtnant
Ramshøjvej 21
Haslund
8900 Randers

Erik Wessberg
Sandagervej 13
Assentoft
8900 Randers

Vore hidtidige og aktuelle ø-undersøgelser

Bernt Løjtnant og Erik Wessberg har hidtil udarbejdet floralister for følgende øer :

1. Anholt (1981). - (BL & EW). 50 pp.
2. Hjarnø i Horsens Fjord (1981). - (BL & EW). 26 pp.
3. Treskelbakkeholm i Mariager Fjord (1983). - (BL & EW). 16 pp.
4. Klosterholm/Startøtterne i Nibe Bredning (1984). - (BL & EW). 24 pp.
5. Mellemopolde i Randers Fjord (1984). - (BL & EW). 17 pp.
6. Pletten (Store Plet) i Mariager Fjord (1984). - (BL & EW). 14 pp.
7. Alrø i Horsens Fjord (1985). - (EW). 37 pp.
8. Møgelø i Julsø ved Silkeborg (1985). - (EW). 19 pp.
9. Lille Plet i Mariager Fjord N.f. Pletten (1985). - (BL & EW). 12 pp.
10. Paradisøerne i Borre Sø ved Silkeborg (1985). - (EW). 20 pp.
11. Alrø Poller i Horsens Fjord SØ for Alrø (1985). - (EW). 17 pp.
12. Tange Ø i Tange Sø (1986). - (EW). 12 pp.
13. Hov Røn NØ for Gyllingnæs (1986). - (BL & EW). 17 pp.

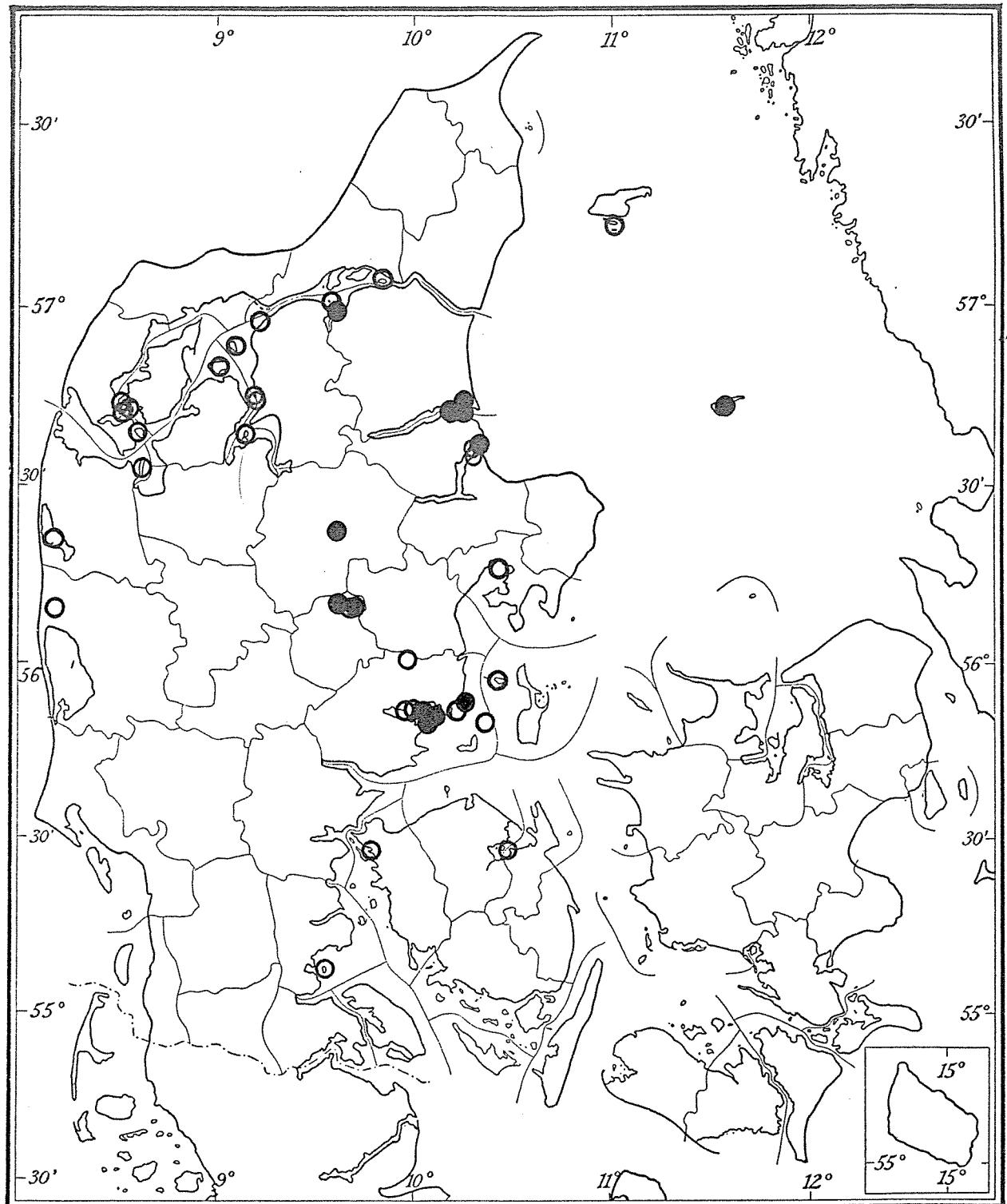
Siden 1981 har vi derudover foretaget floristiske undersøgelser - med henblik på udarbejdelse af floralister med noter - på følgende øer og øgrupper, regnet fra nord :

14. Hornfiskrøn S.f. Læsø.
15. Egholm i Limfjorden ved Ålborg.
16. Vår Holm og Kysø Holm i Limfjorden ved Nibe.
17. Friggørerne i Limfjorden ved Løgstør.
18. Livø i Limfjorden.
19. Fur i Limfjorden.
20. Stenklipperne i Limfjorden ved Agerø.
21. Store Rotholm i Risgårde Bredning N.f. Hvalpsund.
22. Lille Rotholm i Risgårde Bredning N.f. Hvalpsund.
23. Agerø i Limfjorden SV for Mors.
24. Lindholm i Limfjorden SV for Agerø.
25. Jegindø i Limfjorden Ø.f. Thyholm.
26. Lundø mellem Skive Fjord og Lovns Bredning.
27. Odpold i Randers Fjord SV for Udbyhøj.
28. Venø i Limfjorden SØ for Thyholm.
29. Stenrevet i Randers Fjord V.f. Udby.
30. Fjandsø i Nissum Fjord.

31. Hindø i Stadil Fjord.
32. Kalø i Kalø Vig.
33. Lilleø i Julsø ved Silkeborg.
34. Bregnsø i Julsø ved Silkeborg.
35. Alsø i Julsø ved Silkeborg.
36. Kalvø i Skanderborg Sø.
37. Tunø ved Samsoe.
38. Søby Rev Ø.f. Gyllingnæs.
39. Vorsø i Horsens Fjord.
40. Vorsø Kalv SV for Vorsø.
41. Svanegrunden NØ for Endelave.
42. Svinsø i Gamborg Fjord SØ for Middelfart.
43. Tornø i Odense Fjord.
44. Barsø i Lille Bælt NV for Als.

NB : Når vi bringer denne liste, skyldes det, at vi meget gerne hører om alle fund af planter - såvel ældre som nyere - fra disse øer.

I Herb. AAU findes et herbarieark med en *Polygonum*, som Simon Lægaard samlede på Hov Røn i sept. 1966. Planten på dette ark synes at repræsentere Strand-Pileurt (*Polygonum oxyspermum*). Trods grundig efter-søgning har vi ikke kunnet genfinde denne art på Hov Røn eller på de nærliggende småøer, Søby Rev og Svanegrunden.

- : øer, for hvilke BL & EW har udarbejdet floralister med noter.
- : øer, på hvilke BL & EW siden 1981 har foretaget målrettede floristiske undersøgelser med henblik på udarbejdelse af totalfloralister med noter om bl.a. særlige floristiske/plantesociologiske forhold, aktuelle/potentielle trusler og plejebehov.

Iøvrigt henvises til afsnittet om vore hidtidige og aktuelle ø-undersøgelser.